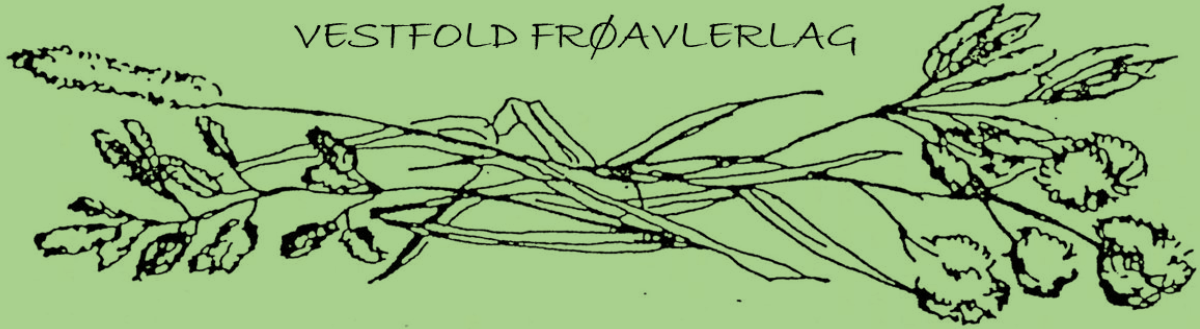

VESTFOLD FRØAVLERLAG

God treskerreingjØring hindrer spredning av floghavre og hØnsehirse og er et viktig tiltak i vedlikeholdet av treskeren

Tekst og bilder John Ingar Øverland, Norsk Landbruksrådgiving Viken og Ragnar Lensberg
Utarbeidet med støtte av BU-midler fra Fylkesmannen i Vestfold

Dårlig reingjort tresker sprer ugras

Floghavre og høsehirse koster bonden store summer hvert år i tapt avling, kostnader til plantevern, lusing og tapte muligheter for såkornproduksjon og frøavl av storfrøa grasarter.

Høsehirse og floghavre kan spre seg effektivt med tresker som ikke er reingjort. Både floghavre og høsehirse har snerp som gjør at det lett fester seg og blir med høsteredskap fra felt til felt.

Høsehirse i byggåker

Floghavrebestand i byggåker

Tett høsehirsebestand, grønn type

Frø av floghavre

Før du starter reingjøringen av treskeren

Gjør deg kjent med treskeren hvor alle luker og spjeld er, og hvordan de kan fjernes.

Viktig å vite hvordan treskeren fungerer og virker, spesielt når man starter med en ny modell eller type. Gjør deg godt kjent med treskeren så får du bedre nytte av den!

Deksler og andre deler som løsnes og fjernes før reingjøringen må legges bort fra treskeren slik at du ikke drar slangen fra kompressoren over skarpe deler og skader den. Eventuelt om du skal flytte litt på treskeren under arbeidet må ikke delene ligge slik at de kan bli kjørt over.

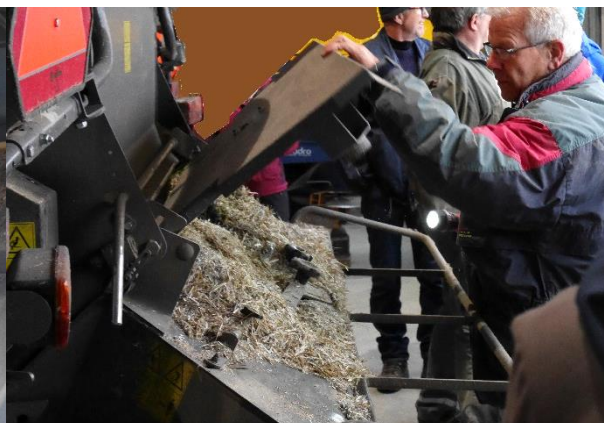
Tiltak for å unngå spredning av ugras med tresker

Planlegg treskinga

1. Før du kjører inn på jordet, er det ugras som bør unngås ved tresking?
2. En rein tresker som starter hvor det er mest ugras sprer det videre utover i åkeren.
3. Når du er ferdig på jordet, la treskeren gå seg mest mulig rein i kanten av jordet før du kjører videre.
4. Løst bøss som samler seg i store mengder på enkelte deler av treskeren bør fjernes når en kjører av jordet, det kan redusere spredningen av vanskelig ugras noe sjøl om det inne i treskeren fremdeles ligger mye igjen. Halsen til innmatinga og ved bakstuss samler det seg ofte mye (se bildene under).
5. Foreta enklere reingjøring med jevne mellomrom tilbake på gården hvor du har godt utstyr for å blåse rein treskeren.
6. Gjennomfør en fullstendig og grundig reingjøring så snart som mulig etter du er ferdig med treskingen for året.

Det legger seg opp mye bøss foran ved innmatinga.

Også bak samler det seg opp mye

Treskeren bør reingjøres når den flyttes fra en driftsenhet til en annen. Den reingjøres også når den har vært benyttet på arealer hvor en kjenner til at det finnes farlig ugras, da bør den reingjøres før den forlater disse arealene.

Dårlig reingjort tresker lokker til seg mus og rotter

En tresker som blir satt bort etter skuronna uten å reingjøres er en god overvintringsplass for mus og rotter. Det er både surt og dyrt og måtte tilkalle servicemann på grunn av gnagskader på ledninger og slanger når treskinga egentlig skulle startet.

Mye luft er det beste midlet for reingjøring av treskeren

Riktig verktøy gjør alltid arbeidet enklere, for reingjøring av tresker er det en kompressor som gir mye luft med høgt trykk. Bruk kompressor som har kapasitet på minst 4 m³ luft i minuttet, kompressoren i gårdsverkstedet duger ikke til denne jobben.

Sammen med kompressoren må det brukes et blåsemunnstykke, dette kan en lage selv av et vannrør i metall, 25 mm, som bankes sammen i munningen slik at luften blåses med stor hastighet. Monter på en kran og kobling som passer til kompressorslagen. Husk at det skal brukes sikkerhetswire mellom alle koblinger.

Kompressor inkludert slange og blåsmunnstykke kan leies fra alle maskinutleiefirmaer, dette er en liten kostnad i produksjonen. Prisen for leie av kompressor på 4-5 kubikk/min er for tiden ca 750 kr/døgn og rimeligere pr døgn ved leie over flere dager eller en weekend. Samarbeid gjerne med naboer eller andre, da blir kostnadene enda lavere.

Støvsuger er også aktuelt å benytte på noen deler av treskeren, blant annet i tanken og inne i innmaterskruen.

Bruk aldri vann i reingjøring av treskeren innvendig!

Brukes det vann vil støv og smått frø feste seg og klebe seg fast på overflatene og sitter svært godt fast når det tørker inn.

I tillegg har flere erfart at bruk av vann har ført til rust i lager, som seinere har gitt driftsstans.

Kun deler som kan tas ut av treskeren er aktuelle å reingjøre med vann.

Helse og sikkerhet ved reingjøring av treskeren

Støv og støy

Reingjøring av treskeren fører til svært mye støv i luften, godt støvvern er viktig for å unngå alvorlige helseproblemer.

Blåsearbeidet lager støy som over tid vil gi hørselsskade, hørselsvern må benyttes ved reingjøringsarbeidet.

Når en beveger seg rundt, under og inn i treskeren, bør det også benyttes hjelm for å unngå å skrape opp hodebunnen sjøl om sjansen for alvorlig ikke er så stor, men det kan bli ubehagelig, så bruk beskyttelse.

Hansker med godt grep er viktig for å ha god kontroll når en benytter blåserøret, i tillegg vil hanskene beskytte hendene mot skader og slitasje av huden under arbeidet. Blåserøret blir også varmt under blåsearbeidet.

Masker med minst P2-filter anbefales, P1 er for dårlig. De enkleste maskene som festes med strikk (bildet øverst til venstre blant bildene under) kan brukes men det anbefales å benytte bedre masker. Masker med hjelm, hørselsvern, visir og motordreven lufting vil gi det beste vernet.

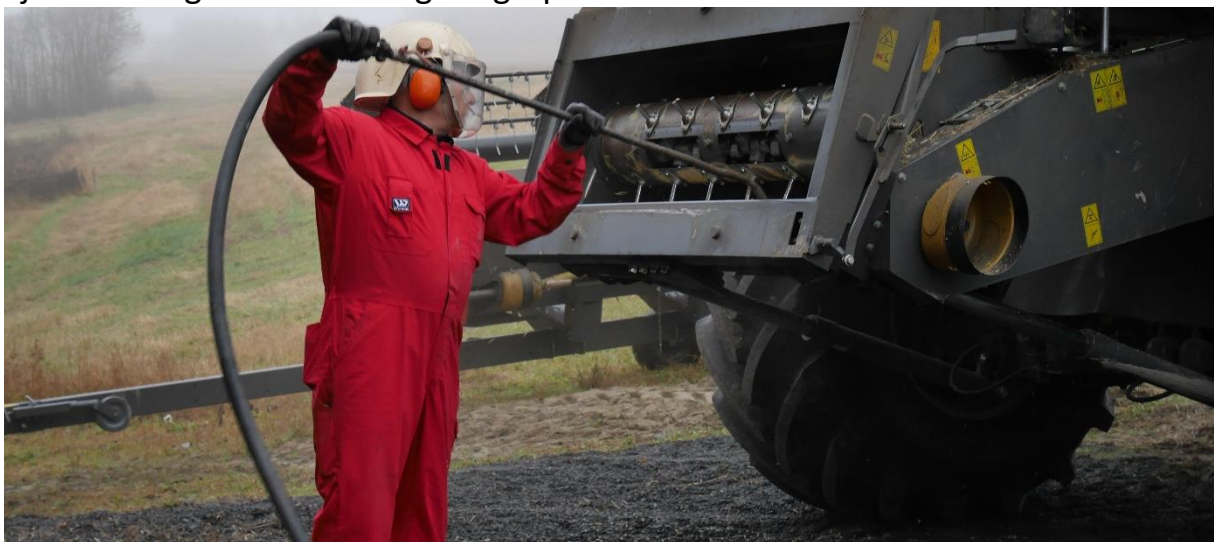

Under viser Ragnar Lensberg hvordan bekledning og sikkerhetsutstyr ikke skal være, og på neste bilde hvordan det skal være.

Ikke slik, det eneste vernet i bruk her er hørselsvern

Men slik: Motorisert filter med hjelm, hørselsvern og visir, dessuten hel kjeledress og hansker med godt grep

Sikkerhet ved bruk av trykkluft

Vær oppmerksom på faren ved bruk av luft med høyt trykk koblet til slange med løs ende. Et metallrør hvor det kobles på høyt lufttrykk blir et farlig slagvåpen om det kobles på lufttrykk uten at røret holdes godt fast. Pass på at kranhåndtaket til røret er godt festet og ikke kan falle av, har du ditt eget blåserør så bruk gjengelim på låsemutter til kranen. Unngå å legge fra deg slange med trykk på, dersom noen sparker krana åpen vil slange og rør slå omkring seg med stor kraft.

Koblinger bør sikres med sikkerhetswire på hver side av koblingen slik at en unngår at slangen kan slå fritt rundt seg om koblingen går opp eller faller av slangen.

Utfør reingjøring hvor det er liten risiko for spredning av ugrasfrø ut på dyrka areal

Ikke plasser treskeren på et område hvor frø som blåses vekk fra treskeren kommer ut på dyrka areal og kan utgjøre et ugrasproblem. Stedet som velges bør være lett å kontrollere slik at ugras som spirer etter reingjøring av treskeren ikke får etablere seg som store planter og få frø.

Rengjøringsprosessen - arbeidsgang

Bruk kontrollskjema som ligger bakerst i dette skrevet som en sjekkliste om du har fått med alle deler.

Arbeidsgang:

På treskere hvor det er enkelt å koble skjærebord fra treskeren gjøres det før reingjøringsjobben starter.

Start forfra og arbeid deg bakover på treskeren:

- Skjærebord, deksler på skjærebord, inspeksjonsluke på sneilen
- Loelevator, steinlomme, bru og slager
- Halmrister, sold,
- Skruer under sold, kornelevator, retur (luke)
- Korntank, tømme skrue

Skjærebord og innmating

Åpne deksler til innmater på skjærebord og videre inn mot slager, inne i disse samler det seg mye bøss og ugrasfrø.

Bruk en god støvsuger når du har tatt ut det mest for hånd, trykkluft aleine vil ikke så lett få blåst ut alt bøsset.

Åpne deksel til innmeterskruen

Her er det mye bøss

Åpne deksel til innmater

Som i skruen i skjærebord er det mye bøss her

Loelevator

Åpne steinlomma (sett fra undersiden)

Åpne alle deksler for å komme til å blåse reint. Her er det åpnet inn til siden av bru og kornplate

Bru og slager fra siden

Bru (John Deere)

Halmristere

Sold

Bøsset blåses ut av treskeren

Skrue under sold

Kornelevator

Luke til retur

Returelevator

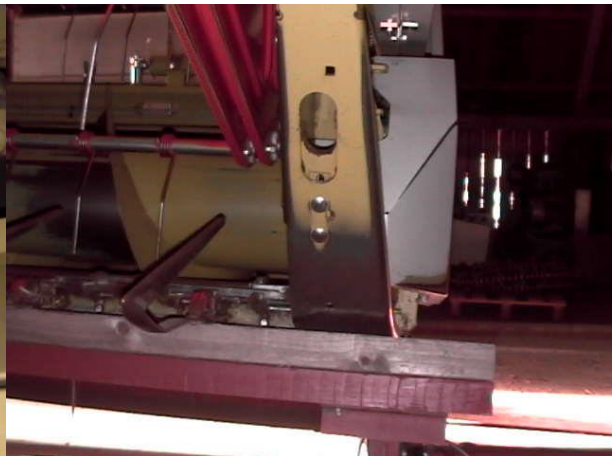
Korntank

Bunnen av korntank, her bør det brukes støvsuger straks treskingen er ferdig ellers kan det bli behov for lusing når kornet spirer

Tømmeskruer

Deksler på skjærebord

Avslutt blåsejobben med å blåse reint utenpå treskeren

Kontrollskjema

Dette skjemaet er laget på grunnlag av Mattilsynets tidligere godkjenningsskjema for treskerreingjøring der tresker som går på arealer som kan ha floghavre skal benyttes på frøarealer med storfrøa arter.

Hoveddel	Enkeltdeler	Kryss av når godkjent
Skjærebord	Skjæreapparat	
	Sneglen	
	Innvendig snegle	
Lo-elevator	Begge sider innvendig	
	Elevatorbelte tur/retur	
	Steinlomme	
	Lomme bak kant elevator	
Treskeapparat	Slager	
	Bru	
	Halmtrommel	
	Ristere m. halmhuven	
	Kornplate	
	Vifte (renseluft)	
	Sold over/under	
	Kornskruer og elevator	
	Returskrue og elevator	
	Agnspredere	
Kutter	Kutter m. spredeorgan	
	Spredeorganer	
Korntank	Tank	
	Tømmeskrue	
	Skrue i tank	
Tresker utvendig	Hele	

Ragnar Lensberg fortjener jordbær og is etter reingjøringen av treskeren.

Gratulerer med godt reingjort tresker!